

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (sedmo vijeće)

12. listopada 2023. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna sigurnost radnika migranata – Uredba (EZ) br. 883/2004 – Članak 55. stavak 1. točka (a) – Preklapanje davanja različite vrste – Primjena nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja – Izračun mirovine za nadživjele osobe – Dijeljenje iznosa jednog ili više davanja ili drugog prihoda kada se uzmu u obzir s brojem davanja – Pojam „iznosi kada se uzmu u obzir”

U predmetu C-45/22,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio tribunal du travail francophone de Bruxelles (Radni sud u Bruxellesu za postupke na francuskom jeziku, Belgija), odlukom od 4. siječnja 2022., koju je Sud zaprimio 20. siječnja 2022., u postupku

HK

protiv

Service fédéral des Pensions,

SUD (sedmo vijeće),

u sastavu: F. Biltgen (izvjestitelj), predsjednik vijeća, J. Passer i M. L. Arastey Sahún, suci,

nezavisni odvjetnik: A. Rantos,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu HK, ona osobno,
- za belgijsku vladu, S. Baeyens, C. Pochet i L. Van den Broeck, u svojstvu agenata,
- za finsku vladu, A. Laine, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, B.–R. Killmann i D. Martin, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: francuski

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 27. travnja 2023.,

donosi slijedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. i ispravak SL 2020., L 415, str. 88.).
- 2 Zahtjev za prethodnu odluku podnesen je u okviru spora između osobe HK i Servicea fédéral des Pensions (Federalni zavod za mirovinsko osiguranje, Belgija, u daljnjem tekstu: SFP) u pogledu načina izračuna iznosa mirovine za nadživjele osobe koju osoba HK prima od smrti svoje supruge.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 1408/71

- 3 Uredba Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u verziji koja je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997., L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7.; u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71) stavljena je izvan snage 1. svibnja 2010., dana od kojega se primjenjuje Uredba br. 883/2004.
- 4 Članak 46.c Uredbe br. 1408/71, naslovljen „Posebne odredbe koje se primjenjuju u slučaju preklapanja davanja ili više davanja iz članka 46.a stavka 1. s jednim ili više davanja različitih vrsta ili s drugim primanjima, ako se odnose na dvije ili više država članica”, određivao je u stavku 1.:
„Ako primitak druge vrste davanja ili drugih primanja ima za posljedicu smanjenje, obustavu ili ukidanje dvaju ili više davanja iz članka 46. stavka 1. točke (a) podtočke i., iznos koji ne bi bio isplaćen u strogoj primjeni odredaba koje se odnose na smanjenje, obustavu ili ukidanje, određen prema zakonodavstvu predmetnih država članica dijeli se na broj davanja koja podliježu smanjenju, obustavi ili ukidanju.”
- 5 Taj članak unesen je u Uredbu br. 1408/71 Uredbom Vijeća (EEZ) br. 1248/92 od 30. travnja 1992. (SL 1992., L 136, str. 7.). Šesnaesta i dvadeset druga uvodna izjava potonje uredbe glasile su:
„[B]udući da je, kako bi se radnici migranti i nadživjele osobe zaštitili od pretjerano stroge primjene nacionalnih odredbi u vezi sa smanjenjem, obustavom ili ukidanjem davanja, potrebno u Uredbu (EEZ) br. 1408/71 uključiti odredbe koje precizno uređuju primjenu takvih odredbi;

[...]

s obzirom na to da bi u Uredbu (EEZ) br. 1408/71 trebalo uključiti odredbe kojima se osigurava da zajednička primjena nacionalnih odredbi u vezi sa smanjenjem, obustavom ili ukidanjem od strane dviju ili više država članica u slučaju preklapanja davanja različite vrste ne dovodi do štetnog učinka na radnike migrante ili njihove uzdržavanike [...]” [neslužbeni prijevod]

Uredba br. 883/2004

6 Uvodne izjave 4., 29. i 31. Uredbe br. 883/2004 glase:

„(4) Potrebno je poštovati posebne značajke nacionalnih zakonodavstava o socijalnoj sigurnosti te izraditi samo sustav koordinacije.

[...]

(29) S ciljem zaštite radnika migranata te nadživjelih osoba, od pretjerano stroge primjene nacionalnih propisa s obzirom na smanjenja, obustave ili ukidanja, nužno je uključiti odredbe koje precizno uređuju primjenu takvih propisa.

[...]

(31) Prema Sudu, nacionaln[i zakonodavci] trebaju donijeti [te propise] imajući na umu da je [Unija] ta koja određuje ograničenja unutar kojih se trebaju primjenjivati nacionalne odredbe s obzirom na smanjenja, obustave ili ukidanja.”

7 U skladu s člankom 52. te uredbe, naslovljenim „Priznavanje davanja”:

„1. Nadležna ustanova određuje pripadajući iznos davanja:

(a) na temelju zakonodavstva koje primjenjuje, samo ako su uvjeti za stjecanje prava na davanja ispunjeni isključivo prema nacionalnom pravu (samostalno davanje);

(b) putem određivanja teoretskog iznosa i nakon tog stvarnog iznosa (razmjerni dio davanja), kako slijedi:

[...]

2. Ako je potrebno, nadležna ustanova primjenjuje na iznos izračunan prema stavku 1., točkama (a) i (b) sva pravila koja se odnose na smanjenje, obustavu ili prestanak prava, na temelju zakonodavstva koje se primjenjuje unutar ograničenja predviđenih člancima od 53. do 55.

3. Dotična osoba ima pravo primati od nadležne ustanove svake države članice [viši od iznosa] izračunanih prema stavku 1., točkama (a) i (b).

[...]”

8 Članak 53. navedene uredbe, naslovljen „Pravila za sprečavanje preklapanja”, predviđa:

„1. Svako preklapanje invalidskih davanja, [davanja] za slučaj starosti i davanja za nadživjele osobe, određenih ili ostvarenih na osnovi razdoblja osiguranja i/ili boravišta koja je navršila ista osoba, smatra se preklapanjem istovrsnih davanja.

2. Preklapanje davanja koja se ne mogu smatrati istovrsnima u smislu stavka 1. smatra se preklapanjem davanja različite vrste.

3. Sljedeće odredbe primjenjuju se u smislu pravila radi sprečavanja preklapanja davanja utvrđenih zakonodavstvom države članice u slučaju preklapanja invalidskih davanja, [davanja] za slučaj starosti ili davanja za nadživjele osobe s istovrsnim davanjem, davanjem različite vrste ili s drugim prihodom:

- (a) nadležna ustanova uzima u obzir davanja ili prihode stečene u drugoj državi članici samo ako zakonodavstvo koje se primjenjuje predviđa uzimanje u obzir davanja ili prihoda stečenih u inozemstvu;
- (b) nadležna ustanova uzima u obzir iznos davanja koje druga država članica treba platiti prije odbijanja poreza, doprinosa za socijalno osiguranje i drugih pojedinačnih poreza ili odbitaka, osim ako zakonodavstvo koje primjenjuje ne predviđa primjenu pravila za sprečavanje preklapanja tih odbitaka, pod uvjetima i postupcima utvrđenim u [Uredbi (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe br. 883/2004 (SL 2009., L 284, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 171.)];
- (c) nadležna ustanova ne uzima u obzir iznos davanja stečenih na temelju zakonodavstva druge države članice na temelju dobrovoljnog osiguranja ili izbornog produženog osiguranja;
- (d) ako jedna država članica primjenjuje pravila za sprečavanje preklapanja davanja jer određena osoba koristi davanja iste ili različite vrste na temelju zakonodavstva drugih država članica, ili prihod stečen u drugim državama članicama, pripadajuća se davanja mogu umanjiti samo za iznos takvih davanja ili takvog prihoda.”

9 Članak 55. iste uredbe, naslovljen „Preklapanje davanja različite vrste”, određuje u stavku 1.:

„Ako korištenje davanja različite vrste ili drugog prihoda zahtijeva primjenu pravila za sprečavanje preklapanja davanja utvrđenih zakonodavstvom određene države članice u odnosu na:

- (a) dva ili više samostalnih davanja, nadležne ustanove dijele iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju navedena pravila;

međutim, primjena ove točke ne može određenu osobu lišiti svojstva umirovljenika radi primjene ostalih poglavlja ove glave, pod uvjetima i postupcima utvrđenim u [Uredbi br. 987/2009];

[...]”

Belgijsko pravo

- 10 Članak 20. prvi i četvrti stavak arrêtea royal no° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés (Kraljevska uredba br. 50 od 24. listopada 1967. o starosnoj mirovini i mirovini za nadživjele osobe zaposlene osobe) (*Moniteur belge* od 27. listopada 1967., str. 11246.), u verziji primjenjivoj na glavni postupak (u daljnjem tekstu: Kraljevska uredba br. 50) određuje:

„Mirovina za nadživjele osobe može se preklapati sa starosnom mirovinom ili bilo kojom drugom pogodnosti koja se isplaćuje u zamjenu za starosnu mirovinu samo do visine iznosa koji određuje Kralj.

[...]

Kralj određuje u kojoj se mjeri mirovina za nadživjele osobe može smanjiti ako nadživjeli bračni drug prima mirovinu za nadživjele osobe ili bilo koju drugu zamjensku pogodnost koja je dodijeljena na temelju sustava starosnih mirovina i mirovina za nadživjele osobe u stranoj zemlji ili na temelju sustava koji se primjenjuje na osoblje institucije međunarodnog javnog prava.”

- 11 Članak 52. stavak 1. arrêtea royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés (Kraljevska uredba od 21. prosinca 1967. o općem uređenju sustava starosnih mirovina i mirovina za nadživjele osobe zaposlene osobe) (*Moniteur belge* od 16. siječnja 1968., str. 441.), u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Kraljevska uredba od 21. prosinca 1967.), u prvom i trećem do petom stavku predviđa:

„Kada nadživjeli bračni drug na temelju mirovinskog sustava za zaposlene osobe ima pravo, s jedne strane, na mirovinu za nadživjele osobe i, s druge strane, na jednu ili više starosnih mirovina ili bilo koju drugu zamjensku pogodnost na temelju mirovinskog sustava za zaposlene osobe ili jednog ili više drugih mirovinskih sustava, mirovina za nadživjele osobe može se preklapati s navedenim starosnim mirovinama samo do svote koja je po iznosu jednaka 110 % iznosa mirovine za nadživjele osobe koja bi se nadživjelom bračnom drugu dodijelila za njegov puni radni vijek.

[...]

Kada bračni drug iz [prvog stavka] ima pravo i na jednu ili više mirovina za nadživjele osobe ili na zamjenske pogodnosti u smislu članka 10.a [Kraljevske uredbe br. 50], mirovina za nadživjele osobe ne može biti veća od razlike između, s jedne strane, 110 % iznosa mirovine za nadživjele osobe za puni radni vijek i, s druge strane, zbroja iznosa starosnih mirovina ili zamjenskih pogodnosti iz [prvog stavka] i iznosa jednakog mirovini za nadživjele osobe zaposlene osobe za puni radni vijek, pomnoženog s razlomkom ili zbrojem razlomaka koji izražavaju visinu mirovina za nadživjele osobe u drugim mirovinskim sustavima, osim sustava za samozaposlene osobe. Riječ je o razlomcima koji su se uzeli u obzir ili koji bi se uzeli u obzir za primjenu prethodno navedenog članka 10.a.

Primjena [trećeg stavka] ne smije imati za posljedicu smanjenje mirovine za nadživjele osobe na iznos koji je manji od razlike između iznosa mirovine za nadživjele osobe koja se može isplatiti prije primjene prethodnih podstavaka i zbroja iznosa starosne mirovine i odgovarajućih pogodnosti iz [prvog stavka].

Za potrebe primjene [prvog i trećeg stavka], mirovina za nadživjele osobe za puni radni vijek znači mirovina za nadživjele osobe koja se isplaćuje nadživjelom bračnom drugu prije primjene prethodnih stavaka, pomnožena s recipročnom vrijednosti razlomka koji je po potrebi ograničen na temelju članka 10.a, a koji je upotrijebljen za izračun starosne mirovine koja služi kao osnova za izračun mirovine za nadživjele osobe.”

12 Člankom 52.a Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967. predviđa se:

„Za primjenu članka 20. [trećeg i četvrtog stavka] Kraljevske uredbe br. 50 iznos mirovine za nadživjele osobe koji je nadživjelom bračnom drugu dodijeljen na temelju [Kraljevske uredbe br. 50] ili [...] [arrêtéa royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions (Kraljevska uredba od 23. prosinca 1996. o provedbi članka 15., 16. i 17. Zakona od 26. srpnja 1996. o modernizaciji socijalne sigurnosti i osiguravanju održivosti zakonskih mirovinskih sustava) (*Moniteur belge* od 17. siječnja 1997., str. 904.)], smanjuje se za iznos mirovine za nadživjele osobe ili zamjenske pogodnosti, koje se nije moguće odreći, a koji je dodijeljen na temelju sustava strane zemlje ili na temelju sustava koji se primjenjuje na osoblje institucije međunarodnog javnog prava.”

13 Članak 7. Kraljevske uredbe od 23. prosinca 1996. o provedbi članka 15., 16. i 17. Zakona od 26. srpnja 1996. o modernizaciji socijalne sigurnosti i osiguravanju održivosti zakonskih mirovinskih sustava određuje u stavku 1. prvom podstavku:

„Ako bračni drug premine prije nego što počne teći njegova starosna mirovina, mirovina za nadživjele osobe jednaka je 80 [%] iznosa starosne mirovine, koja se izračunava po stopi predviđenoj u članku 5. stavku 1. [prvom podstavku] točki (a) ove uredbe koja bi se bračnom drugu dodijelila na temelju te uredbe.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

14 Supruga osobe HK preminula je 29. studenoga 2016.

15 Budući da je osoba HK radila i uplaćivala doprinose u različitim državama članicama, odnosno u Belgiji, Španjolskoj i Finskoj, 1. prosinca 2016. ostvarila je pravo na belgijsku starosnu mirovinu u godišnjem iznosu od 11 962,55 eura, kao i na španjolsku starosnu mirovinu u godišnjem iznosu od 8 276,28 eura. Budući da je supruga osobe HK također radila i uplaćivala doprinose u istim državama članicama, osoba HK primala je i španjolsku mirovinu za nadživjele osobe u godišnjem iznosu od 5 123,88 eura i finsku mirovinu za nadživjele osobe u godišnjem iznosu od 1 281,24 eura, koje su dodijeljene na temelju doprinosa koje je preminula supruga te osobe uplatila u te sustave socijalne sigurnosti.

16 Što se tiče belgijske mirovine za nadživjele osobe, SFP je 22. prosinca 2017. obavijestio osobu HK o tome da nema pravo na takvu mirovinu jer je ukupan iznos njezinih starosnih mirovina previsok.

17 Osoba HK podnijela je 26. prosinca 2017. prigovor protiv tog odbijanja.

18 Nakon toga su osoba HK i SFP razmijenili brojne dopise o načinima uzimanja u obzir različitih mirovinskih davanja koja je osoba HK primala kako bi se utvrdilo ima li i u kojoj mjeri pravo na belgijsku mirovinu za nadživjele osobe.

19 Odlukom od 18. rujna 2019. SFP je izmijenio svoje prvotno stajalište tako što je osobi HK priznao mirovinu za nadživjele osobe na temelju belgijskog prava u godišnjem iznosu od 1 929,03 eura, retroaktivno od 1. prosinca 2016.

- 20 Osoba HK osporavala je tu odluku te je podnijela tužbu sudu koji je uputio zahtjev, tribunalu du travail francophone de Bruxelles (Radni sud u Bruxellesu za postupke na francuskom jeziku, Belgija), pri čemu je tvrdila da je godišnji iznos belgijske mirovine za nadživjele osobe trebao iznositi 6 339,01 eura.
- 21 Sud koji je uputio zahtjev utvrđuje da se stajališta osobe HK i SFP-a u biti razlikuju u pogledu tumačenja članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004, koji sadržava pravilo na temelju kojeg nadležna ustanova mora, u slučaju primjene pravila o sprečavanju preklapanja davanja različite vrste, podijeliti iznose davanja ili druge prihode, kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju pravila o sprečavanju preklapanja predviđena nacionalnim zakonodavstvom.
- 22 Taj sud dodaje da se, u skladu s belgijskim zakonodavstvom koje dopušta preklapanje mirovine za nadživjele osobe i starosne mirovine, pri čemu se taj iznos koji se preklapa ograničava na iznos koji odgovara 110 % iznosa mirovine za nadživjele osobe koji bi bio dodijeljen nadživjelom bračnom drugu za puni radni vijek, stranke u sporu slažu se da ukupan iznos starosnih mirovina koji treba uzeti u obzir prilikom primjene članka 52. Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967., odnosno godišnji iznos belgijske (11 962,55 eura) i španjolske (8 276,28 eura) starosne mirovine, iznosi 20 238,83 eura i da gornja granica preklapanja iznosi 16 458,42 eura.
- 23 Rasuđivanje stranaka razlikuje se samo u pogledu izračuna prekoračenja gornje granice preklapanja.
- 24 Prema SFP-u, prekoračenje te gornje granice valja odrediti zbrajanjem godišnjeg iznosa mirovine za nadživjele osobe i ukupnog godišnjeg iznosa starosnih mirovina, kako bi se zatim oduzela gornja granica preklapanja te potom taj iznos podijelio s dva. Stoga se, u slučaju osobe HK, prekoračenje gornje granice preklapanja računa na sljedeći način: 7638,46 eura (priznati godišnji iznos mirovine za nadživjele osobe) + 20 238,83 eura (ukupni godišnji iznos starosnih mirovina) – 16 458,42 eura (gornja granica preklapanja) = 11 418,87 eura. Najviši godišnji iznos mirovine za nadživjele osobe stoga bi iznosio: 7638,46 eura – 11 418,87 eura/2 (iznos prekoračenja podijeljen s brojem mirovina za nadživjele osobe na koje se primjenjuju pravila o preklapanju, u ovom slučaju belgijske i finske mirovine za nadživjele osobe) = 1929,03 eura.
- 25 SFP pojašnjava da su finska tijela na potpuno isti način izračunala finsku mirovinu za nadživjele osobe.
- 26 Prema mišljenju osobe HK, ne treba dijeliti dio prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja, nego cijeli prihod koji se uzima u obzir za primjenu pravila o sprečavanju preklapanja, odnosno ukupni godišnji iznos mirovina i starosne mirovine. Prema tome, prekoračenje gornje granice preklapanja računa se kako slijedi: 7638,46 eura (priznati godišnji iznos mirovine za nadživjele osobe) + 20 238,83 eura (ukupni godišnji iznos starosnih mirovina)/2 – 16 458,42 eura (gornja granica preklapanja) = 1299,45 eura. Iz toga proizlazi da se godišnji iznos mirovine za nadživjele osobe na koji bi ostvarivala pravo izračunava na sljedeći način: 7638,46 eura – 1299,45 eura = 6399,01 euro.
- 27 Osoba HK dodaje da se to tumačenje članka 55. stavka 1. Uredbe br. 883/2004 temelji na informacijama navedenima na internetskoj stranici Caisse nationale d'assurance vieillesse (Nacionalni fond za mirovinsko osiguranje, Francuska), koji je francuska ustanova zadužena za izračun i isplatu osnovnih mirovina.

- 28 Sud koji je uputio zahtjev ističe da se pravilo o dijeljenju predviđeno člankom 55. stavkom 1. točkom (a) Uredbe br. 883/2004 kao takvo ne nalazi u istovjetnoj odredbi Uredbe br. 1408/71, odnosno u članku 46.c stavku 1., koji je predviđao da se iznosi koji ne bi bili isplaćeni u slučaju stroge primjene odredaba o smanjenju – određenih prema zakonodavstvu predmetnih država članica – dijele s brojem davanja na koja se primjenjuje smanjenje.
- 29 U tim je okolnostima tribunal du travail francophone de Bruxelles (Radni sud u Bruxellesu za postupke na francuskom jeziku) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li pravilo predviđeno člankom 55. stavkom 1. točkom (a) [Uredbe br. 883/2004], prema kojem nadležne ustanove dijele iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda, kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju navedena pravila, tumačiti na način da se njime nalaže da se prihodi koji se kao takvi uzimaju u obzir za primjenu pravila za sprečavanje preklapanja dijele s brojem mirovina za nadživjele osobe na koje se primjenjuju pravila za sprečavanje preklapanja?
  2. Treba li, suprotno tomu, pravilo predviđeno člankom 55. stavkom 1. točkom (a) [Uredbe br. 883/2004], prema kojem nadležne ustanove dijele iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda, kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju navedena pravila, tumačiti na način da se njime nalaže da se ne dijele prihodi koji se kao takvi uzimaju u obzir za primjenu pravila za sprečavanje preklapanja, nego se dio prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja, kao što se primjerice predviđa predmetnim nacionalnim pravilom, dijeli s brojem mirovina za nadživjele osobe na koje se primjenjuju pravila za sprečavanje preklapanja?”

O prethodnim pitanjima

- 30 Svojim dvama pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 55. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 883/2004 tumačiti na način da, ako korištenje davanja različite vrste zahtijeva primjenu nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja u pogledu samostalnih davanja, njime se svakoj državi članici nalaže da predvidi da, radi izračuna iznosa davanja koji treba isplatiti, ukupan iznos prihoda koji se uzima u obzir na temelju tih nacionalnih pravila valja podijeliti s brojem predmetnih davanja ili im ta odredba prava Unije nalaže da predvide da, za potrebe tog izračuna, dio prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja utvrđenu navedenim nacionalnim pravilima valja podijeliti s tim istim brojem.
- 31 Najprije treba podsjetiti na to da se zakonske odredbe o sprečavanju preklapanja predviđene zakonodavstvom države članice, ako nije drugačije određeno u Uredbi br. 883/2004, mogu primijeniti na osobe koje primaju davanje na teret te države članice kad mogu primati druga davanja iz socijalne sigurnosti, i to iako su ta davanja stečena na temelju zakonodavstva druge države članice (vidjeti, u tom smislu, presudu od 15. ožujka 2018., Blanco Marqués, C-431/16, EU:C:2018:189, t. 63. i navedenu sudsku praksu).
- 32 Stoga, u skladu s člankom 52. stavkom 2. Uredbe br. 883/2004, nadležna nacionalna ustanova ovlaštena je prilikom priznavanja davanja primijeniti sva pravila koja se odnose na smanjenje, obustavu ili prestanak prava, predviđena zakonodavstvom koje primjenjuje, unutar ograničenja predviđenih člancima od 53. do 55. te uredbe.

- 33 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, davanja iz socijalne sigurnosti moraju se smatrati istovrsnima kad su njihov predmet, svrha, osnovica za izračun i uvjeti za dodjelu istovjetni. Nasuprot tomu, same formalne karakteristike ne smiju se smatrati konstitutivnim elementima klasifikacije davanja (presuda od 15. ožujka 2018., Blanco Marqués, C-431/16, EU:C:2018:189, t. 50. i navedena sudska praksa).
- 34 Što se tiče preklapanja davanja poput onih u glavnom postupku, odnosno davanja koja su izračunana ili pružena na temelju radnog vijeka dviju različitih osoba, za koja treba smatrati da su različite vrste, članak 55. stavak 1. točka (a) Uredbe br. 883/2004 predviđa da, u slučaju preklapanja dvaju ili više samostalnih davanja, nadležne ustanove dijele iznose jednog ili više davanja kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju pravila o sprečavanju preklapanja predviđena zakonodavstvom država članica.
- 35 Kada je riječ o smislu dijela rečenice „kada se uzmu u obzir” valja podsjetiti na to da je, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, prilikom tumačenja odredbe prava Unije potrebno uzeti u obzir ne samo njezin tekst već i njezin kontekst te ciljeve propisa kojeg je ona dio, pri čemu se nastanak odredbe prava Unije može također pokazati važnim za njezino tumačenje (presuda od 8. svibnja 2019., Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381, t. 29. i navedena sudska praksa).
- 36 Što se tiče, kao prvo, teksta članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004, iz njega proizlazi da prilikom primjene pravila o sprečavanju preklapanja predviđenih nacionalnim zakonodavstvima, nadležne ustanove dijele iznose davanja kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju navedena pravila.
- 37 Pridajući verbalnom izrazu „uzeti u obzir” – koji se upotrebljava u toj rečenici – njegov uobičajeni smisao, tu rečenicu valja shvatiti na način da se dijele iznosi koje su nadležne nacionalne ustanove uzele u obzir ili koje su one uzele u obzir u okviru primjene pravila o sprečavanju preklapanja koja su predviđena njihovim zakonodavstvom.
- 38 Međutim, tekst članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004 ne sadržava nikakvu izričitu naznaku kojom se državama članicama nalaže da uzmu u obzir određeni iznos.
- 39 Naime, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 47. i 50. svojeg mišljenja, članak 55. stavak 1. točka (a) Uredbe br. 883/2004 sastavljen je tako da državama članicama ostavlja mogućnost da iznose koji proizlaze iz primjene njihovih nacionalnih pravila o sprečavanju preklapanja podijele s brojem davanja na koje se primjenjuju navedena pravila.
- 40 Slijedom toga, iz tog teksta proizlazi da nadležne nacionalne ustanove mogu, radi izračuna iznosa davanja koje treba isplatiti, podijeliti s brojem predmetnih davanja, bilo ukupan iznos prihoda, bilo dio prihoda koji prelazi određenu gornju granicu preklapanja.
- 41 Kao drugo, to je doslovno tumačenje potkrijepljeno kontekstom članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004.
- 42 Naime, iz uvodne izjave 29. te uredbe, koja se odnosi na odredbe te uredbe o nacionalnim pravilima kojima se uvode mehanizmi smanjenja, obustave ili ukidanja, proizlazi da je zakonodavac Unije namjeravao zaštititi radnike migrante i njihove nadživjele osobe od njihove pretjerano stroge primjene od strane država članica umetanjem u navedenu uredbu odredbi kojima se strogo uvjetuje primjena tih nacionalnih pravila.

- 43 U tom pogledu, uvodna izjava 31. navedene uredbe pojašnjava da je na nacionalnom zakonodavcu da uvede pravila kojima se ograničava preklapanje dviju ili više mirovina stečenih u različitim državama članicama, pri čemu zakonodavac Unije pak treba odrediti ograničenja unutar kojih se primjenjuju pravila o sprečavanju preklapanja.
- 44 Iz toga proizlazi da odredbe Uredbe br. 883/2004 koje se odnose na nacionalne odredbe o zabrani preklapanja imaju za cilj ograničiti osobito nepovoljne učinke na radnike koji su se koristili svojim pravom na slobodno kretanje.
- 45 Međutim, kao što je na to također podsjetio nezavisni odvjetnik u točki 52. svojeg mišljenja, u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku ne proizlazi da je uzimanje u obzir, koje provodi država članica, samo iznosa koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina osobito nepovoljno za radnike o kojima je riječ, čak i ako izračun izvršen uzimajući u obzir ukupan iznos predmetnih davanja doista rezultira višim iznosom.
- 46 Naime, s jedne strane, kao što to proizlazi iz točaka 38. do 40. ove presude, članak 55. stavak 1. točka (a) Uredbe br. 883/2004 ni na koji način ne obvezuje države članice da dotičnim radnicima priznaju najviše iznose. S druge strane, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da u ovom slučaju osoba HK prima belgijsku mirovinu za nadživjele osobe zbog primjene te odredbe, dok radnik koji nije iskoristio svoje pravo na slobodno kretanje u takvom slučaju nema pravo ni na kakvo davanje.
- 47 Kao treće, tumačenje članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004 prema kojem je na nacionalnim zakonodavcima da odrede iznose davanja koje treba uzeti u obzir u okviru primjene njihovih nacionalnih pravila o sprečavanju preklapanja također je potkrijepljeno ciljevima propisa kojeg je ta odredba dio.
- 48 U tom pogledu, uvodna izjava 4. Uredbe br. 883/2004 navodi da je potrebno poštovati posebne značajke nacionalnih zakonodavstava o socijalnoj sigurnosti te izraditi samo sustav koordinacije.
- 49 Naime, Uredbom br. 883/2004 ne uspostavlja se opći sustav socijalne sigurnosti, nego dopušta postojanje različitih nacionalnih sustava. Države članice zadržavaju svoju nadležnost za uređenje svojih sustava socijalne sigurnosti, a u nedostatku harmonizacije na razini Unije određivanje pretpostavki za stjecanje prava na davanja stvar je zakonodavstva svake države članice, uključujući stoga pravila o sprečavanju preklapanja za davanja različite vrste. U izvršavanju tih ovlasti države članice, međutim, trebaju poštovati pravo Unije i, konkretnije, odredbe Uredbe br. 883/2004 o pravilima za sprečavanje preklapanja (vidjeti, u tom smislu, presudu od 15. rujna 2022., Rechtsanwaltskammer Wien, C-58/21, EU:C:2022:691, t. 61. i navedenu sudsku praksu).
- 50 Međutim, članak 55. stavak 1. Uredbe br. 883/2004 ne definira nikakav poseban način izračuna iznosa mirovina za nadživjele osobe, tako da je na pravnom poretku svake države članice da odredi ta pravila u okviru primjene potonje odredbe, što uostalom u ovom slučaju pokazuje okolnost navedena u točkama 25. i 27. ove presude, da nadležna francuska i finska tijela na temelju svojih nacionalnih pravila o sprečavanju preklapanja primjenjuju različite načine izračuna.
- 51 Kao četvrto i posljednje, valja istaknuti da nastanak članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004 također omogućuje izvođenje zaključka da tu odredbu treba tumačiti na način naveden u točki 40. ove presude.

- 52 U tom pogledu, valja podsjetiti na to da Uredba br. 1408/71 prvotno nije sadržavala pravilo slično onomu predviđenom u članku 55. stavku 1. točki (a) Uredbe br. 883/2004 o ublažavanju učinaka u slučaju preklapanja socijalnih davanja.
- 53 Zakonodavac Unije predvidio je takvo pravilo tek nakon što je Uredbom br. 1248/92, u Uredbu br. 1408/71 unesen članak 46.c. U tom pogledu, u šesnaestoj i dvadeset drugoj uvodnoj izjavi Uredbe br. 1248/92 pojašnjeno je da je važno zaštititi radnike migrante i njihove nadživjele osobe od pretjerano stroge primjene nacionalnih propisa o smanjenju, obustavi ili ukidanju, s obzirom na to da zajednička primjena nacionalnih odredbi u slučaju preklapanja davanja različite vrste može imati štetne učinke.
- 54 Tako, u skladu s člankom 46.c stavkom 1. Uredbe br. 1408/71, kada primitak druge vrste davanja ili drugih primanja ima za posljedicu smanjenje, obustavu ili ukidanje dvaju ili više davanja, iznos koji neće biti isplaćen u slučaju stroge primjene odredaba koje se odnose na smanjenje, obustavu ili ukidanje predviđenih zakonodavstvom predmetnih država članica mora se podijeliti brojem davanja koja podliježu smanjenju, obustavi ili ukidanju.
- 55 Međutim, iako je tekst članka 55. stavka 1. Uredbe br. 883/2004 izmijenjen na način da se uzimaju u obzir iznosi davanja, a ne više iznosi koji nisu isplaćeni zbog primjene odredbi o zabrani preklapanja, koji se dijele s brojem davanja na koja se primjenjuju pravila o sprečavanju preklapanja, ipak taj članak 55. stavak 1. i članak 46.c stavak 1. Uredbe br. 1408/71 imaju isti cilj, a to je zaštita radnika migranata od štetnih učinaka povezanih s preklapajućom primjenom navedenih odredbi u državama članicama.
- 56 Naime, Uredba br. 883/2004 provela je modernizaciju pravila sadržanih u Uredbi br. 1408/71 te ih pojednostavnila, pri čemu je zadržala njezin cilj (vidjeti, u tom smislu, presudu od 30. rujna 2021., Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv), C-285/20, EU:C:2021:785, t. 42.).
- 57 Osim toga, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 61. svojeg mišljenja, i članak 46.c stavak 1. Uredbe br. 1408/71 i članak 55. stavak 1. Uredbe br. 883/2004 upućuju na odredbe o smanjenju, obustavi ili ukidanju koje su predviđene zakonodavstvom država članica, kao i na iznose utvrđene tim zakonodavstvima, ističući na taj način diskrecijsku ovlast koju te države imaju u svrhu utvrđivanja načina primjene odredbi o sprečavanju preklapanja.
- 58 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 55. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 883/2004 treba tumačiti na način da, kada korištenje davanja različite vrste ili drugog prihoda zahtijeva primjenu nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja u pogledu samostalnih davanja, njime se svakoj dotičnoj državi članici omogućuje da, radi izračuna iznosa davanja koje treba isplatiti, u svojem pravnom poretku predvidi bilo da ukupan iznos prihoda koji se na temelju tih nacionalnih pravila uzimaju u obzir valja podijeliti s brojem predmetnih davanja, bilo da s tim istim brojem valja podijeliti dio prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja utvrđenu navedenim nacionalnim pravilima.

Troškovi

- 59 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (sedmo vijeće) odlučuje:

Članak 55. stavak 1. točku (a) Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti

treba tumačiti na način da:

kada korištenje davanja različite vrste ili drugog prihoda zahtijeva primjenu nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja u pogledu samostalnih davanja, njime se svakoj dotičnoj državi članici omogućuje da, radi izračuna iznosa davanja koje treba isplatiti, u svojem pravnom poretku predvidi bilo da ukupan iznos prihoda koji se na temelju tih nacionalnih pravila uzimaju u obzir valja podijeliti s brojem predmetnih davanja, bilo da s tim istim brojem valja podijeliti dio prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja utvrđenu navedenim nacionalnim pravilima.

Potpisi